

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudce JUDr. Ivo Pospíšila a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobců: **a) V. H.**, zastoupena Mgr. Silvií Rymlovou, advokátkou se sídlem náměstí Republiky 2/1, Opava **b) D. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2019, č. j. OAM-1023/ZA-ZA06-K07-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně a) proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 6. 2020, č. j. 63 Az 10/2019 – 126,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně a) Mgr. Silvií Rymlové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **3.400 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně a) [dále též „žalobkyně“] podala jménem svým a jménem svého v té době nezletilého syna, žalobce b) [dále též „žalobce“], žádost o mezinárodní ochranu ve Spolkové republice Německo a poté byli žalobci na základě přímo použitelných evropských předpisů předáni k vyřízení žádosti do České republiky. Jako důvod žádosti uvedla žalobkyně strach z bývalého manžela, který ji fyzicky napadal. Se žádostí o pomoc se žalobci v zemi původu na nikoho neobrátili. Žalovaný napadeným rozhodnutím žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12 – § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), neudělil. Dospěl k závěru, že žalobkyně měla v Arménii možnost využít k ochraně svých práv pomoci tamních úřadů, čehož za celých 23 let, kdy ji manžel napadal, nevyužila, přičemž posledních 6 let před opuštěním Arménie s manželem ani nežila.

[2] Proti napadenému rozhodnutí se žalobci bránili žalobou u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“). Namítali, že domácí násilí, jemuž byla žalobkyně dlouhodobě vystavena, představuje azylově relevantní skutečnost a žalovaný při hodnocení věci pochybil, neboť reálně není ochrana v zemi původu pro žalobkyni dostupná.

[3] Žalobu proti napadenému rozhodnutí nejprve zamítl krajský soud rozsudkem ze dne 29. 4. 2019, č. j. 63 Az 10/2019 - 49. Tento rozsudek zrušil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 13. 9. 2019, č. j. 4 Azs 232/2019 - 63, pro nepřezkoumatelnost, neboť krajský soud se nevypořádal s námitkami, že možnost ochrany proti domácímu násilí v zemi původu je toliko formální, v praxi nefunguje a policisté nebo jiné orgány jsou nečinní a neochotní.

[4] Krajský soud poté žalobu zamítl rozsudkem ze dne 29. 10. 2019, č. j. 63 Az 10/2019 - 70. Tento rozsudek Nejvyšší správní soud zrušil rozsudkem ze dne 1. 4. 2020, č. j. 1 Azs 496/2019 - 44, z důvodu vady řízení, spočívající v tom, že krajský soud ve věci rozhodl bez jednání, aniž by po vydání zrušujícího rozsudku kasačního soudu opakovaně vyzval účastníky ke sdělení, zda s tímto postupem souhlasí.

[5] Krajský soud žalobu opětovně zamítl nyní napadeným rozsudkem. O žalobě rozhodl bez jednání, neboť žalovaný s tímto postupem vyslovil souhlas a žalobkyně na výzvu soudu dle § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), nereagovala.

[6] Krajský soud konstatoval, že domácí násilí může být za určitých okolností, které záleží především na zemi původu, jejích právních, sociálních či kulturních normách a hodnotách, azylově relevantním. Ačkoliv situace v Arménii není zcela ideální, dle informací shromážděných žalovaným arménské státní orgány danou problematiku řeší, a to i za podpory nevládního sektoru (nový zákon o domácím násilí, strategický akční plán pro boj s genderově motivovaným násilím, v roce 2017 bylo započato 458 trestních řízení kvůli domácímu násilí a obviněno bylo 272 osob). Tvrzení žalobkyně, že možnost ochrany v zemi původu je toliko formální, hodnotil krajský soud jako účelové a nemající oporu ve shromážděných podkladech. Ztotožnil se s žalovaným, který logicky dovodil, že žalobkyně pouze využila svých několik let starých potíží s bývalým manželem, aby svůj příběh zveličila a vytvořila údajné obavy z návratu do vlasti.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností. Namítá, že krajský soud v rozporu se zákonem opětovně rozhodl bez nařízení jednání. Otázkou podle ní je, zda ji krajský soud řádně vyzval ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. a zda výzvu doručoval na správnou adresu.

[8] Trvá na tom, že možnost ochrany před domácím násilím v zemi původu je toliko formální. V Arménii sice existuje zákon o ochraně proti domácímu násilí, avšak ze shromážděných informací vyplývá, že reálné ochrany se obětí domácího násilí nedostává, případně vše závisí na osobních konexích. Násilné chování vůči ženám je v arménské společnosti normou, kterou je žena a především manželka povinna strpět.

Krajský soud si protiřečí, když odkazuje na případy žen, kterým se ochrany nedostalo, a přitom tvrdí, že není jisté, že by to byl případ stěžovatelky. Poté nepřipadně dodává, že se ze strany stěžovatelky jedná jen o účelovou argumentaci, kdy využila svého starého případu domácího násilí za účelem zneužití mezinárodní ochrany. To je jen domněnka, která není podložena žádnými důkazy. Stěžovatelka má za to, že svou věrohodnou výpověď dostatečně prokázala strach z pronásledování pro domácí násilí, přičemž účinná ochrana proti tomuto jednání není v Arménii zajištěna. Domácí násilí přitom představuje azylově relevantní důvod (obdobně usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 9. 2008, č. j. 9 Azs 49/2008 – 55), s čímž se krajský soud nijak nevypořádal.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu a situací stěžovatelky se podrobně zabýval. Také krajský soud se případem důkladně zabýval. Žalovaný opakuje, že stěžovatelka se v souvislosti s násilnickým chováním manžela neobrátila nikdy s žádostí o pomoc na příslušné státní orgány.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Jedná se o opakovanou kasační stížnost, nicméně Nejvyšší správní soud předchozí rozsudky krajského soudu zrušil pro nepřezkoumatelnost, resp. vadu řízení spočívající v absenci výzvy dle § 51 odst. 1 s. ř. s., kasační stížnost je tudíž přípustná. Jedná se však o věc mezinárodní ochrany, a proto se soud podle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatelky a není nepřijatelná.

[11] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O žádný z případů, v nichž je kasační stížnost přijatelná, se však v posuzované věci nejedná.

[12] Přijatelnost kasační stížnosti nezakládá námitka stěžovatelky, že krajský soud opět rozhodl bez nařízení jednání. Stěžovatelka ohlásila změnu pobytu na současnou adresu dne 16. 6. 2020. Z judikatury kasačního soudu vyplývá, že pokud účastník řízení neoznámí změnu své adresy (a to ani soudu, ani žalovanému), nelze následně účinky doručení zásadně zpochybňovat (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 7. 2004, č. j. 2 Azs 258/2004 – 40). Postup krajského soudu, který dne 28. 5. 2020 výzvu dle § 51 odst. 1 s. ř. s. doručoval na adresu hlášeného pobytu (kde navíc stěžovatelka v minulosti písemnosti přebírala), byl zcela v souladu s citovanou judikaturou.

[13] Krajský soud v napadeném rozsudku nezpochybnil, že domácí násilí může být za určitých okolností důvodem k poskytnutí mezinárodní ochrany (např. rozsudky ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007 – 68, ze dne 15. 9. 2009, č. j. 4 Azs 58/2009 – 68, 18. 12. 2014, č. j. 2 Azs 139/2014 – 38). Nejvyšší správní soud taktéž v minulosti vymezil, že v případě pronásledování soukromými osobami se musí postižená osoba primárně obrátit s žádostí o pomoc nejprve na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány

nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout (např. rozsudek ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57, či usnesení ze dne 21. 10. 2009, č. j. 5 Azs 44/2009 – 73). Ve vztahu k domácímu násilí závisí možnost účinné ochrany především na zemi původu, jejích právních, sociálních či kulturních normách a hodnotách (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007 – 68). Je nutné posuzovat, zda žadatelce v případě návratu do země původu hrozí nebezpečí ze strany bývalého partnera, a zda by byly příslušné státní orgány schopny a ochotny před případnými útoky poskytnout ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, č. j. 4 Azs 31/2009 – 93).

[14] Krajský soud v napadeném rozsudku odstranil nedostatky vytýkané zrušujícím rozsudkem ze dne 13. 9. 2019, č. j. 4 Azs 232/2019 - 63, a zabýval se námitkami stěžovatelky, že účinná ochrana proti násilí ze strany bývalého manžela jí nebude v Arménii zajištěna. Při hodnocení konkrétního příběhu stěžovatelky se přitom neodchýlil od výše uvedených judikатурních východisek. Poukázal na skutečnost, že přes problémy, na které stěžovatelka upozornila, země původu situaci řeší jak legislativně, tak ve spolupráci s nevládními organizacemi. To odpovídá i závěrům usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2017, č. j. 10 Azs 217/2017 – 45, který na podkladě obdobných informací o zemi původu konstatoval, že otázku domácího násilí v Arménii se tamější vláda snaží řešit a nabízí programy, které je možné využít, pokud by byla žadatelka domácímu násilí opět vystavena.

[15] Předchozími rozsudky kasačního soudu nebyl krajský soud zavázán k doplnění skutkových zjištění ani k nařízení jednání ve věci, nýbrž k tomu, aby reagoval na konkrétní žalobní námitky stěžovatelky. Této povinnosti dostal, přičemž podklady shromážděné žalovaným jak k situaci v Arménii obecně, tak přímo ve vztahu k domácímu násilí, adekvátním způsobem vyhodnotil jako dostatečné. Jak již kasační soud uvedl, tyto závěry také odpovídají jeho dosavadní judikatuře.

[16] Soud proto kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost dle § 104a s. ř. s. Výrok o náhradě nákladů řízení se při odmítnutí kasační stížnosti opírá o § 60 odst. 3, větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[17] Nejvyšší správní soud ustanovil usnesením ze dne 21. 9. 2020, č. j. 1 Azs 329/2020 - 27, stěžovatelce zástupkyní pro řízení o kasační stížnosti advokátku Mgr. Silvii Rymlovou. Ustanovené zástupkyni soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby (doplnění kasační stížnosti) ve výši 3.100 Kč [11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů], a dále paušální náhradu hotových výdajů za jeden úkon právní služby ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem tedy 3.400 Kč. Zástupkyni soud nepřiznal odměnu za úkon spočívající v převzetí a přípravě zastoupení, neboť byla stěžovatelce ustanovena již v řízení o kasační stížnosti proti prvnímu i druhému rozhodnutí krajského soudu v této věci, a byla tudíž s věcí již dostatečně seznámena. Částka ve výši 3.400 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu